

TRỒNG DƯA LƯỚI CÔNG NGHỆ CAO TẠI TỈNH TÂY NINH - THỰC TRẠNG VÀ GIẢI PHÁP

Vòng Thành Nam

Trường Đại học Sư phạm kỹ thuật thành phố Hồ Chí Minh

Tác giả liên hệ: vongthinhnam@gmail.com

Ngày nhận bài: 07.03.2022

Ngày chấp nhận đăng: 02.03.2023

TÓM TẮT

Nghiên cứu được thực hiện với mục tiêu tìm hiểu thực trạng trồng dưa lưới công nghệ cao trong thời gian qua, xác định được những vấn đề còn tồn tại nhằm giúp phát triển hoạt động trồng dưa lưới công nghệ cao tỉnh Tây Ninh trong thời gian tới. Tác giả đã thu thập dữ liệu thứ cấp từ các báo cáo của địa phương, các nghiên cứu trước có liên quan và dữ liệu sơ cấp từ khảo sát 20 chủ nông hộ, chủ doanh nghiệp đang trồng dưa lưới trên địa bàn. Kết quả nghiên cứu phát hiện những vấn đề tồn tại: Diện tích trồng dưa lưới tập trung quá nhiều ở thành thị, khu vực có diện tích đất trồng trọt hạn chế; Người lao động chưa nắm vững kỹ thuật trồng công nghệ cao; Việc đóng gói, bảo quản không được thực hiện ngay từ lúc thu hoạch, ảnh hưởng đến chất lượng sản phẩm; Các hộ trồng dưa chưa chủ động tìm kênh tiêu thụ ổn định. Từ đó đề xuất giải pháp phát triển dưa lưới công nghệ cao trên địa bàn tỉnh Tây Ninh, một tỉnh mạnh về nông nghiệp.

Từ khóa: Nông nghiệp công nghệ cao, dưa lưới công nghệ cao, dưa lưới, Tây Ninh.

High-Tech Cantaloupe Cultivation in Tay Ninh Province - Current Situation and Solutions

ABSTRACT

This research aimed to understand the current situation of high - tech cantaloupe cultivation in recent years, find out existing problems so as to provide solutions which develop high - tech cantaloupe cultivation in Tay Ninh province in the future. Secondary data were collected from documents of local reports and relevant previous researches. Primary data were gathered through survey of 20 households practicing high tech cantaloupe cultivation in Tay Ninh province. Results of the research show that areas for growing cantaloupe were concentrated in urban areas where cultivated land was limited and the growers were not aware of high-tech cultivation. The packaging and preservation were not done promptly at harvest which may affect quality of product. The households did not actively access to stable consumption channel. Some solutions to develop high-tech cantaloupe cultivation in Tay Ninh province - a strong agricultural province - were recommended.

Keywords: High tech agriculture, high - tech cantaloupe cultivation, Tay Ninh province.

1. ĐẶT VẤN ĐỀ

Tây Ninh là tỉnh có lợi thế phát triển nông nghiệp trong nhiều năm qua. Lĩnh vực nông nghiệp công nghệ cao, hiện đang được xem như một định hướng hữu hiệu để gia tăng thu nhập cho người dân, góp phần phát triển kinh tế địa phương và hạn chế tác hại đến môi trường. Dưa lưới công nghệ cao bắt đầu xuất hiện ở Tây Ninh vào năm 2016, ban đầu chỉ một vài hộ có điều kiện đầu tư trồng thử để thăm dò nên diện tích không đáng kể. Kết quả đầu tư trồng dưa lưới

công nghệ cao của các hộ ban đầu mang lại hiệu quả và thu nhập cao, mô hình này nhanh chóng được nhân rộng. Tỉnh đã chủ trương phát triển nông nghiệp công nghệ cao, trong đó có phát triển mô hình trồng dưa lưới trên toàn tỉnh. Vì vậy, diện tích trồng dưa lưới đã gia tăng nhanh chóng, trong vòng 3 năm qua, theo báo cáo của Sở Nông nghiệp và Phát triển nông thôn tỉnh Tây Ninh, bình quân diện tích trồng dưa lưới tăng 54,17%/năm từ 15ha năm 2018 lên tới khoảng 35ha năm 2020 (Sở Nông nghiệp và Phát triển nông thôn tỉnh Tây Ninh, 2018, 2019,

2020). Chất lượng sản phẩm dưa lưới ngày càng được cải thiện, đảm bảo đáp ứng các điều kiện của thị trường.

Tuy nhiên, việc trồng dưa lưới công nghệ cao trên địa bàn tỉnh hiện nay còn gặp rất nhiều khó khăn để có thể phát triển tương xứng với lợi thế vốn có... Từ đó, vấn đề đặt ra là phải tìm được giải pháp thiết thực để giải quyết vấn đề tồn tại, thúc đẩy phát triển đầu tư trồng dưa lưới công nghệ cao tại địa phương trong thời gian tới.

2. PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU

2.1. Thu thập số liệu

Nghiên cứu được thực hiện bằng phương pháp định tính thông qua việc thu thập, phân tích dữ liệu thứ cấp từ các báo cáo của Sở nông nghiệp và Phát triển nông thôn tỉnh Tây Ninh, các nghiên cứu trước có liên quan, tài liệu trên internet... và dữ liệu sơ cấp từ khảo sát 20 chủ nông hộ, chủ doanh nghiệp đang trồng dưa lưới công nghệ cao trên địa bàn tỉnh Tây Ninh. Tính đến năm 2020, tổng số hộ trồng dưa lưới công nghệ cao chỉ khoảng 50 hộ, tác giả lựa chọn 20 hộ trong số này (tỷ lệ mẫu 40%), để đánh giá chung thực trạng tổng thể. Bên cạnh đó, 20 hộ được tác giả lựa chọn là các hộ đã có kinh nghiệm trồng dưa lưới nhiều năm trên địa bàn tỉnh cũng như có diện tích trồng và sản lượng dưa tương đối lớn, diện tích từ 1ha trở lên.

2.2. Xử lý số liệu

Dựa trên số liệu thu thập được sau khi sàng lọc tác giả tổng hợp, xử lý, tính toán bằng phần mềm excel, trình bày kết quả theo các bảng số liệu. Tác giả sử dụng các phương pháp thống kê mô tả số liệu đã qua xử lý để trình bày kết quả nghiên cứu.

3. KẾT QUẢ NGHIÊN CỨU

3.1. Thực trạng trồng dưa lưới công nghệ cao trên địa bàn tỉnh Tây Ninh

3.1.1. Về quy hoạch trồng dưa lưới công nghệ cao

Nhận thấy được lợi ích từ mô hình nông nghiệp công nghệ cao đang là xu hướng có nhiều

triển vọng trong tương lai, Lãnh đạo tỉnh đã ban hành các quy hoạch phát triển chung ngành nông nghiệp của tỉnh, chú trọng nông nghiệp công nghệ cao trong đó có phát triển dưa lưới của tỉnh theo quyết định số 44/2012/QĐ-UBND và quyết định số 2029/QĐ-UBND của UBND tỉnh Tây Ninh. Cụ thể, tỉnh đang thực hiện cơ chế mở cửa, hỗ trợ, tạo điều kiện tối đa để thu hút doanh nghiệp trong và ngoài tỉnh đầu tư vào ngành nông nghiệp, đặc biệt là ngành nông nghiệp công nghệ cao. Kết quả cho thấy, đến nay đã có nhiều dự án đầu tư mô hình trồng dưa lưới công nghệ cao được thực hiện bao gồm cả doanh nghiệp và tư nhân khiến tổng diện tích vùng trồng dưa lưới công nghệ cao ngày càng gia tăng. Cụ thể, theo số liệu bảng 2 diện tích trồng dưa lưới công nghệ cao trên địa bàn tỉnh cho thấy, trong giai đoạn 2018-2020 tổng diện tích của loại cây trồng này tăng liên tục qua từng năm, bình quân mỗi năm tăng 54,17% nâng tổng diện tích trồng đến năm 2020 đạt khoảng 35ha.

Theo quy hoạch, diện tích trồng được khuyến khích đẩy mạnh tại các khu vực có mức độ đô thị hóa cao, do tính chất kỹ thuật đòi hỏi người trồng phải có trình độ kiến thức nhất định, trong quá trình sản xuất cũng cần sử dụng một số máy móc thiết bị để chăm bón. Thêm vào đó, việc trồng dưa lưới công nghệ cao tại các khu đô thị hoặc ven đô thị cũng dễ tiêu thụ hơn do nhu cầu lớn hơn các vùng nông thôn do người dân ở thành thị quan tâm hơn về vấn đề sức khỏe cũng như các vấn đề liên quan bảo vệ môi trường. Chính vì vậy, diện tích trồng dưa lưới ở khu vực thành phố Tây Ninh hiện nay chiếm 54,3% tổng diện tích trồng dưa trên toàn tỉnh Tây Ninh (Bảng 2). Đối với những khu vực trồng khác như huyện Dương Minh Châu, thị xã Trảng Bàng và Hoà Thành cũng được nhiều hộ lựa chọn để phát triển cơ sở thứ 2, thứ 3 nhằm mở rộng quy mô sản xuất do diện tích đất ở thành phố Tây Ninh có giới hạn.

Công tác quy hoạch đã giúp mô hình trồng dưa lưới công nghệ cao của tỉnh Tây Ninh ngày càng được mở rộng không chỉ về diện tích mà còn về quy mô cũng như phát triển các chuỗi liên kết sản xuất. Tuy nhiên, trên thực tế, diện

tích trồng dưa lưới công nghệ cao hiện nay vẫn còn quá khiêm tốn, chỉ chiếm khoảng 0,1% diện tích cây ăn quả và 0,02% tổng diện tích đất trồng trọt (Bảng 2). Diện tích còn quá nhỏ, sản lượng sản xuất ra ít nên loại nông sản này chưa được lãnh đạo tỉnh quan tâm nhiều. Con số quy hoạch đưa ra trong các quyết định cũng áp dụng chung cho hầu hết các loại nông sản ứng dụng công nghệ cao chứ không chỉ dành riêng cho mặt hàng dưa lưới. Một vấn đề bất cập khác là diện tích trồng dưa lưới tập trung quá nhiều ở khu vực thành thị, khu vực có diện tích đất trồng trọt hạn chế, những khu vực khác có diện tích rộng và có điều kiện thổ nhưỡng phù hợp hơn lại ít được đầu tư trồng dưa lưới công nghệ cao.

Mặt khác, trồng dưa lưới công nghệ cao đòi

hỏi chi phí đầu tư rất lớn trong khi vốn của nông hộ rất hạn chế, tiếp cận vốn vay rất khó vì tài sản thế chấp là quyền sử dụng đất nông nghiệp của nông hộ được định giá thấp, không vay được nhiều. Trong khi đó, chính quyền địa phương chưa có chính sách hỗ trợ riêng cho những nông hộ hay doanh nghiệp đầu tư vào trồng dưa lưới công nghệ cao mà thực tế cũng chỉ có những chính sách khuyến khích chung cho nông nghiệp.

Theo kết quả điều tra khảo sát được thể hiện trong bảng 3 cho thấy tổng diện tích trồng dưa lưới hiện nay đều do người dân tự bỏ vốn đầu tư. Trong đó, hơn 70% số nông hộ được hỏi cho rằng chi phí đầu tư xây dựng hệ thống nhà màng và thiết bị là trở ngại lớn nhất khi đầu tư hay mở rộng qui mô sản xuất.

Bảng 1. Thống kê mô tả mẫu nghiên cứu

Chỉ tiêu	Giới tính	Số lượng (người)	Tỷ lệ (%)
Giới tính	Nam	17	85
	Nữ	4	15
Độ tuổi	Dưới 30 tuổi	2	10
	Từ 30 đến 40 tuổi	16	80
	Trên 40 tuổi	2	10
Trình độ học vấn	Tiểu học	0	0
	Trung học cơ sở	8	40
	Trung học phổ thông	10	50
	Cao đẳng/ Đại học	2	10
Tổng		20	100

Bảng 2. Diện tích trồng dưa lưới công nghệ cao giai đoạn 2018-2020

Nội dung	2018 (ha)	2019 (ha)	2020 (ha)	Bình quân (ha)	Tăng trưởng bình quân năm (%)	Cơ cấu (%)
Tổng diện tích cây lâu năm	124.642	123.465	122.470	123.525,67	(0,88)	
Tổng diện tích cây ăn quả	20.437	21.730	23.820	21.995,67	7,97	
Diện tích dưa lưới	15	20	35	23,33	54,17	100
TP Tây Ninh	8	11	19	12,67		54,3
H. Dương Minh Châu	4	5	8	5,67		24,3
Thị xã Trảng Bàng	2	3	5	3,33		14,27
Thị xã Hòa Thành	1	1	3	1,67		7,16
Diện tích dưa lưới trên tổng diện tích đất trồng trọt (%)	0,01	0,02	0,03			
Diện tích dưa lưới trên tổng diện tích cây ăn quả (%)	0,07	0,09	0,15			

Nguồn: Sở Nông nghiệp và Phát triển nông thôn tỉnh Tây Ninh (2018; 2019; 2020).

Bảng 3. Tổng hợp kết quả ý kiến của người dân về công tác quy hoạch trồng dưa lưới công nghệ cao

Nội dung	Số lượt chọn (lượt)	Tỷ lệ (%)
Xin hãy cho biết khó khăn của ông/bà trong việc trồng dưa lưới theo công nghệ cao là gì?	20	100
Chi phí đầu tư xây dựng	15	75
Tiêu chuẩn kỹ thuật	3	15
Bảo quản sau thu hoạch	0	0
Tiêu thụ	2	10
Vốn sản xuất dưa lưới hiện nay?	20	100
Vốn tự có	20	100
Vốn vay	0	0

3.1.2. Tổ chức hoạt động sản xuất

a. Đầu tư cơ sở vật chất, dụng cụ, thiết bị

Để có thể trồng dưa lưới cần phải đầu tư rất nhiều xây dựng cơ sở vật chất nhà màng, giá kể đến hệ thống tưới tiêu, hay phải mua sắm các trang thiết bị phục vụ hoạt động trồng trọt. Chính vì thế khoản chi phí này thường rất lớn, chiếm phần lớn tổng chi phí đầu tư ban đầu. Tác giả thực hiện phép tính dựa trên các khảo sát có được từ các hộ thể hiện ở bảng 4 cho thấy muốn làm nhà màng với diện tích khoảng 1.000m² sẽ tốn trung bình khoảng 500 triệu đồng (tùy vào loại màng và các vật liệu khác mà chi phí sẽ thay đổi cao hay thấp hơn). Theo Anh Thy (2014), việc thiết kế nhà màng phải đảm bảo kỹ thuật: cấu trúc dầm, móng và cột đỡ cũng phải có độ bền, đạt độ chống chịu các yếu tố thời tiết như gió bão; màng nhựa lợp có độ che phủ tương đối để có đủ ánh sáng cung cấp cho cây; Màng nhựa đen trải phủ mặt đất cũng phải đảm bảo cách ly mầm bệnh từ động, thực vật khác từ mặt đất; hệ thống tưới nhỏ giọt và các thiết bị hỗ trợ khác cũng phải đảm bảo. Quy trình trồng dưa lưới trong nhà màng sẽ sử dụng giá thể, phải đầu tư hệ thống điều khiển nhiệt độ, độ ẩm, ánh sáng với thiết bị đi kèm bao gồm: Hệ thống tưới nhỏ giọt công nghệ Israel, hệ thống quạt đối lưu không khí, hệ thống tưới má, hệ thống phun sương trong nhà, hệ thống cảm biến và độ ẩm... Tất cả sẽ được kết nối với bộ điều khiển trung tâm lập trình sẵn tự động cho người trồng dễ kiểm soát để điều chỉnh nước tưới, bón phân hữu cơ đầy đủ chất dinh dưỡng, phun sương, thông gió cho phù hợp đảm bảo môi trường cho

cây dưa lưới phát triển. So với phương pháp truyền thống, trồng dưa lưới công nghệ cao đầu tư tốn kém, kỹ thuật cao hơn nhiều nhưng lợi nhuận mang lại rất tốt.

b. Tổ chức nhân sự

Để có thể sản xuất hiệu quả ngoài yếu tố cơ sở vật chất, người tham gia trồng dưa lưới công nghệ cao phải có trình độ am hiểu nhất định. Song thực tế, trồng dưa lưới công nghệ cao hiện nay tại tỉnh Tây Ninh có rất ít các doanh nghiệp tham gia mà chủ yếu chỉ là hộ nông dân, lao động là các thành viên trong gia đình. Đa số nhân sự chưa được đào tạo chuyên nghiệp mà chỉ mới dừng lại ở hình thức “truyền nghề” và học tập kinh nghiệm lẫn nhau. Chính vì thế, nguồn nhân lực tham gia việc trồng dưa lưới công nghệ cao còn rất nhiều hạn chế. Theo kết quả thống kê các hộ khảo sát ở bảng 1 cho thấy các chủ nông hộ, doanh nghiệp, có tới 90% lao động trực tiếp trồng, chăm sóc dưa lưới tại nhà màng có trình độ phổ thông cơ sở trở xuống và chưa được đào tạo nên kiến thức về kỹ thuật trồng của họ rất hạn chế.

Các doanh nghiệp bán giống dưa lưới, thỉnh thoảng cũng có tập huấn cho người lao động kỹ thuật trồng, chăm sóc nhưng hoạt động đào tạo này chỉ mang tính hình thức để khuyến khích khách hàng của các doanh nghiệp, chưa đi vào thực chất chương trình đào tạo bài bản, nên sau khi học người lao động vẫn không nắm vững được hết các quy trình trồng trọt để đảm bảo chăm sóc tốt năng suất cao và đảm bảo tiêu chuẩn chất lượng sản phẩm, làm ảnh hưởng đến kết quả đầu ra.

Bảng 4. Hiệu quả kinh tế trồng dưa lưới công nghệ cao

Chỉ tiêu	Số tiền (VND)	Tỷ lệ (%)
Tổng chi	69.550.000	100
Tiền giống: 8 gói × 350.000 VND	2.800.000	4,02
Tiền phân bón: 50 lít × 550.000 VND	13.750.000	19,77
Thuốc bảo vệ thực vật (hữu cơ)	2.000.000	2,88
Công lao động: 120 công × 300.000 VND	36.000.000	51,76
Khấu hao tài sản (VND/vụ): 12.500.000 (Nhà màng) + 1.500.000 (Thiết bị tưới) + 1.000.000 (Giá thể)	15.000.000	21,57
Tổng thu (VND/vụ): 3.500 kg × 35.000 đồng/kg	122.500.000	
Lợi nhuận	52.950.000	

Bảng 5. Tổng hợp kết quả khảo sát hộ trồng về việc ứng dụng tiêu chuẩn VietGAP

Nội dung	Số lượt chọn (lượt)	Tỷ lệ (%)
Ông/bà thấy lợi ích từ việc áp dụng tiêu chuẩn VietGAP là gì? (người trả lời có thể chọn nhiều đáp án)	38	100
Năng suất, chất lượng tăng	15	44,74
Dễ tiêu thụ	12	31,58
Có thể xuất khẩu được	9	23,68
Không được lợi ích gì	0	0
Khó khăn ông/bà hay gặp phải khi áp dụng theo tiêu chuẩn GAP là gì?	20	100
Chi phí đầu tư cao	4	20
Tiêu chuẩn đầu ra cao	3	15
Phải tuân thủ theo quy định trong quá trình trồng	9	45
Tất cả các ý trên	2	10

c. Kiểm soát chất lượng

Thực hiện việc kiểm soát chất lượng dưa lưới là rất quan trọng đối với việc tiêu thụ. Hiện nay, một số nông hộ ký kết hợp đồng tiêu thụ nông sản với các nhà máy chế biến trong đó phải luôn đảm bảo chất lượng nông sản trồng theo tiêu chuẩn VietGAP, chất lượng đồng đều từ bên trong đến bên ngoài. Các nông sản đáp ứng được tiêu chuẩn này thường tiêu thụ thuận lợi hơn, tránh được tình trạng bị thương lái ép giá.

Kết quả khảo sát ở bảng 5 cho thấy lợi ích của việc kiểm soát tốt chất lượng trong suốt quá trình trồng Dưa lưới. Tuy nhiên, hầu hết đều cảm thấy khó khăn trong khi trồng, trong đó việc phải tuân thủ nghiêm ngặt theo quy định trồng (chiếm 55%) khiến họ cảm thấy khó khăn nhất. Một số hộ đã thừa nhận rằng đôi lúc vì thói quen trồng cũ họ đã bỏ qua một số quy định.

d. Thu hoạch

Hầu hết các nông hộ, chủ doanh nghiệp trồng dưa lưới công nghệ cao trên địa bàn tỉnh Tây Ninh hiện nay không tự chủ việc thu hoạch mà khoán trắng cho các thương lái làm công tác này. Điều này có thể gây nguy hại đến việc giữ an toàn sinh học cho các nhà màng do thương lái hay di chuyển qua lại giữa nhiều nhà màng hoặc nhà vườn khác nhau để thu mua nông sản, vô tình mang theo mầm bệnh đến nhà màng. Ngoài ra, do chỉ tập trung đến việc đẩy nhanh tốc độ thu hoạch nên sẽ không chú trọng đến việc giữ gìn, bảo vệ các thiết bị trong nhà màng, vô tình làm hư hỏng, gây tổn kém chi phí sửa chữa hoặc làm ảnh hưởng đến vụ mùa sau. Các thương lái thu hoạch về nơi tập kết sau đó mới tiến hành đóng gói, bảo quản, như vậy sẽ làm mất nhiều thời gian hơn cũng như chất lượng quả có thể bị ảnh hưởng. Quá trình thu hoạch

không gắn với việc đóng gói, bảo quản ngay tại vườn đã ảnh hưởng đến chất lượng sản phẩm, làm giảm giá trị dưa lưới.

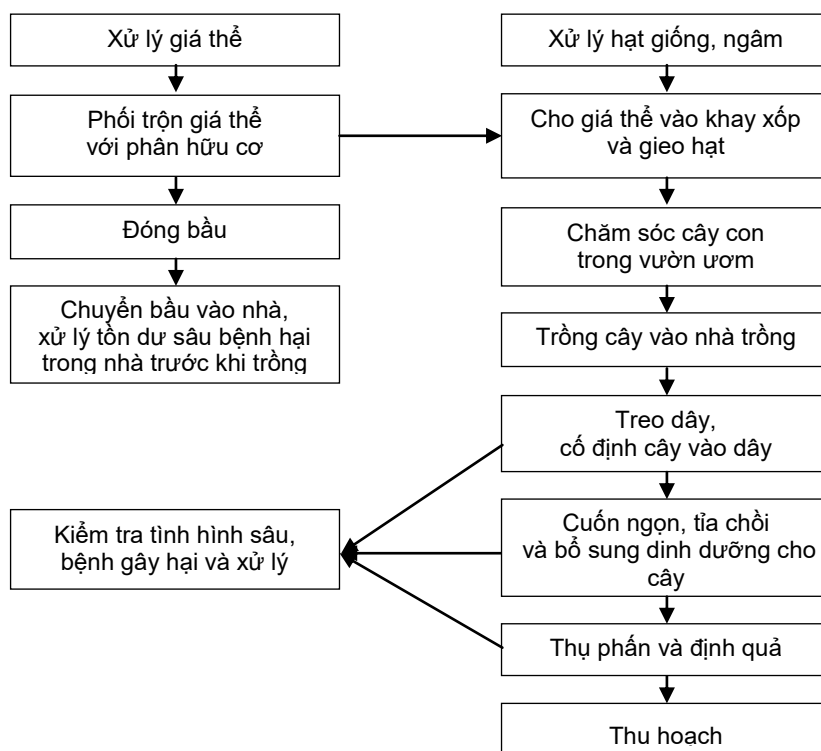
3.1.3. Hoạt động tiêu thụ

Theo kết quả bảng 6 về tình hình tiêu thụ dưa lưới cho thấy, 75% số lượt các hộ trồng dưa được hỏi tự liên hệ với các thương lái trong hoặc ngoài tỉnh để bán, sau đó các thương lái này sẽ vận chuyển đi các tỉnh thành lân cận khác để tiêu thụ. Bên cạnh đó, có 25% số lượt nông hộ tìm kiếm doanh nghiệp có hệ thống siêu thị bán lẻ lớn như Vinmart, BigC... để bán dưa lưới với giá tốt hơn do các hộ đã xây dựng được thương hiệu và đăng ký sở hữu.

Để hỗ trợ tiêu thụ dưa lưới, chính quyền địa phương cũng đã kết nối với các doanh nghiệp, thực hiện thông qua hình thức hợp đồng hộ nông dân với các doanh nghiệp thu mua. Tuy nhiên người trồng sẽ phải chứng minh nông sản của họ đảm bảo theo các quy định về chất lượng tiêu chuẩn VietGAP trong suốt quá trình sản xuất. Bên cạnh đó, thông qua các hoạt động phát triển du lịch của tỉnh, các hợp tác xã cũng

hợp tác với doanh nghiệp làm tour du lịch tham quan trải nghiệm tại nhà vườn dưa lưới công nghệ cao hay đẩy mạnh hoạt động xúc tiến thương mại bán dưa lưới công nghệ cao cho khách du lịch.

Thực tế hiện nay, hoạt động tiêu thụ không phải lúc nào cũng thuận buồm xuôi gió, tình trạng hút hàng, tranh mua, tranh bán cũng thường diễn ra, tạo cơ hội cho những người làm ăn không uy tín, trộn lẫn dưa kém chất lượng vào để bán, làm ảnh hưởng đến uy tín chung của nông hộ trồng dưa, của những người trồng dưa chất lượng tốt. Ngược lại, khi nhu cầu thị trường giảm sút, hàng dội chợ, các thương lái ép giá, bỏ hợp đồng đã ký kết, làm cho dưa lưới tồn đọng gây nhiều khó khăn cho hộ trồng dưa, dẫn đến tình trạng kêu gọi giải cứu. Kết quả nghiên cứu cho thấy, hộ trồng dưa phụ thuộc nhiều vào thương lái, chưa chủ động tìm kiếm kênh tiêu thụ sản phẩm ổn định nên thường rơi vào tình trạng ứ hàng, rớt giá. Điều đó ảnh hưởng rất nhiều đến hiệu quả trồng dưa của nông hộ và ảnh hưởng chung đến việc phát triển ngành trồng trọt có nhiều triển vọng.

Nguồn: Trung tâm Thông tin và Thống kê Khoa học và Công nghệ - CESTI (2018).

Hình 2. Quy trình trồng dưa lưới công nghệ cao

3.2. Giải pháp phát triển dưa lưới công nghệ cao trên địa bàn tỉnh Tây Ninh

(1) Hoàn thiện quy hoạch trồng dưa lưới công nghệ cao

Kết quả nghiên cứu cho thấy hiệu quả của việc trồng dưa lưới nhưng công tác quy hoạch còn nhiều bất cập. Vì vậy, chính quyền địa phương cần quan tâm hơn đến việc phát triển trồng dưa lưới theo hướng công nghệ cao, quy hoạch chi tiết riêng đối với dưa lưới, quy định rõ vùng chuyên canh cho từng khu vực, diện tích, sản lượng trồng, có chính sách khuyến khích, có các hoạt động hỗ trợ... Đồng thời chú trọng nâng cấp hệ thống cơ sở hạ tầng, hệ thống nước ngầm, hệ thống hạ tầng giao thông phục vụ hoạt động sản xuất và vận chuyển hàng hoá tiêu thụ. Ngoài ra, cũng cần có các cơ quan, tổ chức chuyên môn hỗ trợ công tác kỹ thuật, công tác tiêu thụ nhằm nâng cao hiệu quả sản xuất đối với loại nông sản này.

(2) Hỗ trợ sản xuất sản phẩm

- Đối với đầu tư cơ sở vật chất, dụng cụ, thiết bị: Có chính sách hỗ trợ vốn, lãi suất vay cho các nông hộ đầu tư trồng dưa lưới và các hộ có nhu cầu mở rộng quy mô sản xuất, đầu tư máy móc thiết bị để nâng cao năng suất, sản lượng. Bên cạnh đó, tổ chức các hoạt động giới thiệu, tư vấn đầu tư, sử dụng thiết bị hiệu quả.

- Đối với nhân sự sản xuất: Các cơ sở tổ chức chương trình đào tạo, lớp học ngắn hạn, dài hạn cho các đối tượng khác nhau. Vận động nguồn lao động nhân rỗi, các nguồn nhân lực ở từng hộ tham gia vào chương trình đào tạo nghề phù hợp với trình độ. Ngoài ra, có thể tổ chức các buổi giao lưu giữa những người trồng dưa lưới trên địa bàn tỉnh với người trồng dưa lưới

của các địa phương khác như thành phố Hồ Chí Minh, Đà Lạt... nhằm tạo cơ hội cho người dân, hộ gia đình được tham gia, giao lưu, trao đổi với đồng nghiệp hay chuyên gia ở các địa phương khác, từ đó có thêm kiến thức, kinh nghiệm để phát triển quy mô sản xuất của họ.

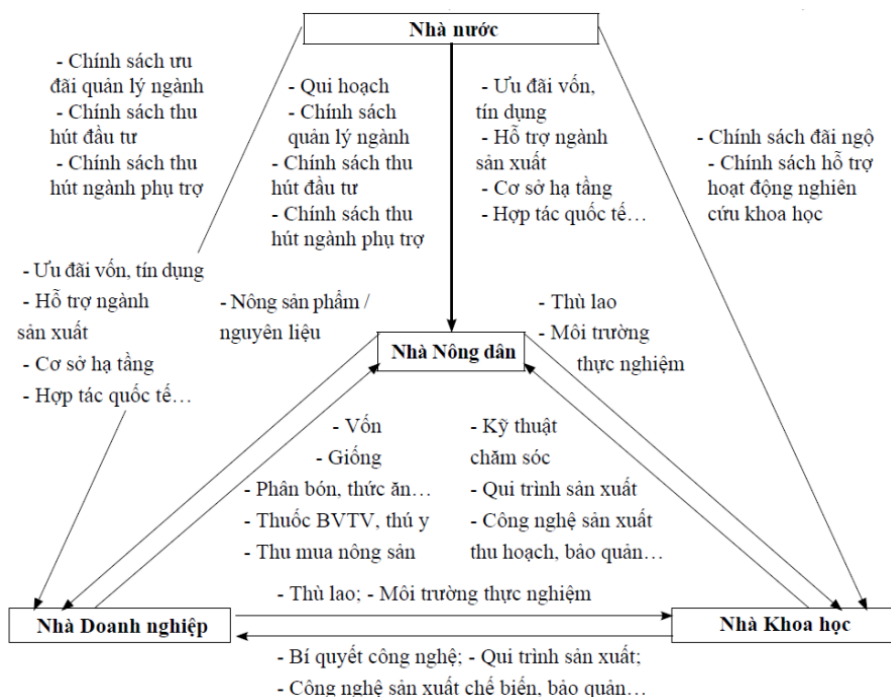
- Đối với trồng trọt và kiểm soát chất lượng: Tăng cường các hoạt động tuyên truyền, nâng cao ý thức của người dân, giúp họ thấy được lợi ích khi ứng dụng tiêu chuẩn VietGAP hay GlobalGAP vào hoạt động trồng dưa lưới công nghệ cao. Thường xuyên tổ chức các buổi mời chuyên gia hướng dẫn kỹ thuật mới trong việc trồng, chăm bón dưa lưới công nghệ cao. Tổ chức đội ngũ chuyên viên có năng lực chuyên môn cao hướng dẫn và giám sát hoạt động trồng dưa lưới công nghệ cao của các nông hộ, thường xuyên trao đổi để giúp họ thực hiện đúng quy định kỹ thuật chăm bón nhằm đạt tiêu chuẩn VietGAP.

(3) Cải thiện hoạt động thu hoạch

Nông hộ trồng dưa nên chủ động thu hoạch, hạn chế việc để thương lái đến trực tiếp nhà màng thu hoạch dưa. Nếu giao cho thương lái thu hoạch, cần có biện pháp đảm bảo an toàn sinh học để tránh mang mầm bệnh nguy hại cho cây trồng lứa sau. Bên cạnh đó, nông hộ và doanh nghiệp cần gắn việc thu hoạch kết hợp với đóng gói, bảo quản dưa mới hái ngay tại nhà màng để đảm bảo chất lượng dưa. Kinh nghiệm từ mô hình trồng dưa lưới công nghệ cao tại thành phố Hồ Chí Minh, các nông hộ sau khi cắt trái dưa lưới trên cây xuống sẽ sử dụng màng bao sinh học để bọc quả dưa, tránh va chạm, sau đó cho quả dưa lưới vào trong các thùng đã được xử lý về nhiệt độ nhằm giúp bảo quản được lâu hơn (Trung tâm Khuyến nông - Sở Nông nghiệp và Phát triển nông thôn thành phố Hồ Chí Minh, 2020).

Bảng 6. Tổng hợp kết quả khảo sát hộ trồng về hoạt động tiêu thụ

Nội dung	Số lượt chọn (lượt)	Tỷ lệ (%)
Ông/bà thường tiêu thụ dưa lưới dưới hình thức nào? (người trả lời có thể chọn nhiều đáp án)	24	100
Thương lái	18	75
Công ty chế biến	0	0
Bán cho các doanh nghiệp, hệ thống siêu thị bán lẻ	6	25
Xuất khẩu	0	0

Nguồn: Vòng Thành Nam & Nguyễn Thị Thu Thủy (2015).

Hình 3. Mô hình liên kết “bốn nhà”

(4) Ổn định hoạt động tiêu thụ

Hiện tại, nông hộ trồng dưa chủ yếu tiêu thụ qua thương lái nên phụ thuộc rất nhiều, tình hình tiêu thụ thiếu ổn định. Các Hợp tác xã với vai trò đầu tàu, chủ động kết nối với các chuỗi siêu thị, hệ thống cửa hàng tại các thị trường lớn như thành phố Hồ Chí Minh, Bình Dương, Đồng Nai cũng như các địa phương lân cận để tiêu thụ, Hỗ trợ, tạo điều kiện cho các chủ hộ xây dựng thương hiệu, chỉ dẫn địa lý để có thể nâng cao giá trị sản phẩm dưa lưới của chính họ. Hỗ trợ, khuyến khích các Hợp tác xã xây dựng trang web quảng bá sản phẩm, thực hiện các hình thức xúc tiến thương mại, quảng cáo trên trang thông tin tỉnh, liên kết với trang thông tin điện tử của các huyện.

Đặc biệt, lãnh đạo địa phương nên tìm hiểu, tham khảo mô hình liên kết “bốn nhà” để ứng dụng vào mô hình nông nghiệp công nghệ cao tại tỉnh Tây Ninh, trong đó có dưa lưới công nghệ cao. Tăng cường mối quan hệ giữa 4 chủ thể để xây dựng được chuỗi liên kết hiệu quả, đảm bảo từ khâu sản xuất đến tiêu thụ dưa lưới cho các nông hộ.

4. KẾT LUẬN

Trồng dưa lưới công nghệ cao tại tỉnh Tây Ninh đang ngày càng được mở rộng về quy mô, chất lượng đang dần được cải thiện, đáp ứng được nhu cầu của thị trường, mang lại thu nhập cao cho người trồng. Tuy nhiên, việc phát triển trồng dưa lưới còn mang tính tự phát nên tồn tại nhiều bất cập: chưa có quy hoạch riêng cho dưa lưới, diện tích trồng còn khá nhỏ, số người trồng không nhiều do chi phí đầu tư lớn, chưa có chính sách hỗ trợ trong việc vay vốn để mở rộng sản xuất; Thiếu hỗ trợ kỹ thuật trồng và chăm bón; Nhân sự thiếu chuyên môn; Hoạt động tiêu thụ thiếu ổn định... khiến mô hình trồng dưa lưới công nghệ cao trên địa bàn tỉnh Tây Ninh chưa phát triển mạnh. Từ những vấn đề tồn tại đó, tác giả đã đề xuất một số giải pháp nhằm thúc đẩy phát triển trồng dưa lưới công nghệ cao trên địa bàn tỉnh Tây Ninh.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

Anh Thy (2014). Trồng dưa lưới bằng công nghệ cao. Tạp chí STINFO. Nhà xuất bản Trung tâm Thông

- tin Khoa học & Công nghệ thành phố Hồ Chí Minh. ISN 1859-2651.
- Sở Nông nghiệp và Phát triển nông thôn tỉnh Tây Ninh (2020). Báo cáo số 299/BC - SNN ban hành ngày 10 tháng 11 năm 2020. Báo cáo ước thực hiện Kế hoạch ngành Nông nghiệp và Phát triển nông thôn năm 2020 và xây dựng kế hoạch năm 2021.
- Sở Nông nghiệp và Phát triển nông thôn tỉnh Tây Ninh (2019). Báo cáo số 389/BC - SNN ban hành ngày 07 tháng 11 năm 2019. Báo cáo kết quả thực hiện kế hoạch năm 2019 xây dựng kế hoạch năm 2020.
- Sở Nông nghiệp và Phát triển nông thôn - Ủy ban nhân dân tỉnh Tây Ninh (2018). Báo cáo số 238/BC - SNN ban hành ngày 27/07/2018. Báo cáo kết quả thực hiện kế hoạch năm 2018 xây dựng kế hoạch năm 2019.
- Trung tâm Thông tin và Thống kê Khoa học và Công nghệ - CESTI (2018). Trồng dưa lưới theo hướng ứng dụng công nghệ cao trong nhà màng. Trung tâm Thông tin và Thống kê Khoa học & Công nghệ TP HCM. Truy cập từ <https://cesti.gov.vn/bai-viet-chi-tiet/01008892-0000-0000-0000-000000000000/mo-hinh-cong-nghe-ung-dung-vao-san-xuat/trong-dua-luoi-theo-huong-ung-dung-cong-nghe-cao-trong-nha-mang> ngày 30/10/2018.
- Trung tâm Khuyến nông - Sở Nông nghiệp và Phát triển nông thôn thành phố Hồ Chí Minh (2020). Cẩm nang trồng dưa lưới trong nhà màng. Truy cập từ <https://khuyennongtpHCM.vn/wp-content/uploads/2020/04/CN-TRONG-DUA-LUOI.pdf> ngày 02/03/2023.
- Ủy ban nhân dân tỉnh Tây Ninh (2012). Quyết định số 44/2012/QĐ - UBND ban hành ngày 15/10/2012. Quyết định về việc ban hành quy hoạch phát triển nông nghiệp tỉnh Tây Ninh đến năm 2020.
- Ủy ban nhân dân tỉnh Tây Ninh (2019). Quyết định số 2029/QĐ-UBND ban hành ngày 20/09/2019. Quyết định phê duyệt đề án “Phát triển chuỗi giá trị và cụm ngành nông nghiệp tỉnh Tây Ninh”.
- Vòng Thịnh Nam & Nguyễn Thị Thu Thủy (2015), Điều chỉnh mô hình để nâng cao hiệu quả liên kết “*Bón nhà*”, Tạp chí Kinh tế - Kỹ thuật. 12. ISSN: 0866-7802.